

С. В. Калинчук, В. Й. Кресюн

ШЛЯХАМИ НЕВПИННОГО ЗРОСТАННЯОдеський державний медичний університет,
Одеська обласна клінічна лікарня

Зростання населення в Одесі та на близьких до міста територіях на межі XIX–XX ст. стало причиною заснування ще однієї великої лікарні, яка мала відповідати вимогам сучасної на той час науки та практики.

У 1902 р. на окраїні міста (Слободка — Романівка) збудували 2-гу міську лікарню, яка у різні часи мала назву Нової міської, Другої радянської народної, Окружної лікарні, а під час Великої Вітчизняної війни була перетворена у військовий шпиталь.

З усталенням території Одеської області лікарня у 1948 р. набула статусу обласної. Тоді у складі закладу функціонували обласна консультативна поліклініка, стаціонар на 1060 ліжок; медичний штат становив 103 лікарів і 254 медичні сестри.

За звітом 1949 р., у лікарню надійшло 18 046 хворих, із них 3333 — мешканці сільських районів. Чимало пацієнтів надходило з Ізмаїльської, Кіровоградської, Миколаївської, Херсонської областей та Молдавської республіки.

Головними завданнями лікарні завжди були розвиток спеціалізованої високотехнологічної медичної допомоги відповідно до структури захворюваності населення, співпраця з науковими й освітянськими медичними закладами. Так, поряд з основними видами медичної допомоги (хірургія, терапія), з моменту відкриття лікарні у її складі функціонували високоспеціалізовані відділення для лікування туберкульозу, неврологічної й урологічної патології. Лабораторна діагностика, що проводилась у лікарні з її відкриття, у

1949 р. набула подальшого розвитку. Було організоване потужне відділення клінічної лабораторної діагностики з клінічним, гематологічним, біохімічним і бактеріологічним підрозділами. Діагностичне рентгенологічне відділення відкрите тут ще у 1922 р. як клінічна база кафедри рентгенології та радіології Одеського медичного інституту. Це дало можливість організувати відділення променевої терапії, де з 1948 р. впроваджена методика лікування токсичних зобів і поліцитемії за допомогою ізотопів. Таке лікування проводилося тільки кількома клініками СРСР. У 1960 р. заснована перша в регіоні радіоізотопна лабораторія.

У 30-х роках XX ст. організоване відділення травматології та ортопедії, яке стало клінічною базою одноіменної кафедри медичного інституту й основним відділенням під час війни.

Одними з перших у лікарні впроваджено методи ЕКГ-діагностики (1948) та фізіотерапевтичного лікування (1951).

У 1953 р. відкрито відділення торакальної хірургії, на базі якого вперше на Півдні України виконані імплантація електрокардіостимулятора (1979), комісуротомія з приводу мітрального стенозу (1963), фібробронхоскопія (1983), ендоскопічна лазерна деструкція злоякісних пухлин (1985).

У 1958 р. в обласній лікарні проведені перші наркози, а у 1961 р. відкрито перше в Одесі анестезіологічне відділення. У 1970 р. організована також перша в Україні кафедра анестезіології, у цьому ж році в обласній лікарні почало працювати анестезіолого-реанімаційне

відділення для хворих у тяжкому стані.

Одеська обласна лікарня є піонером застосування методу гемодіалізу для лікування хронічної ниркової недостатності. Перші сеанси гемодіалізу проведено на вітчизняній апаратурі у 1963 р., а з 1978 р. почали проводити гемосорбцію у хворих на ендотоксикаційний синдром.

Зі зростанням поширеності гематологічної патології до складу обласної лікарні увійшло гематологічне відділення (1974), яке було відкрите раніше на базі обласної станції переливання крові. І досі це відділення є єдиним в області центром високоспеціалізованої гематологічної допомоги дорослому населенню.

У 1973 р. відкрито ендокринологічне відділення, яке стало клінічною базою кафедри терапії, де вивчалися проблеми нейрогуморальної та вегетативної регуляції цукрового діабету та патології щитоподібної залози.

Подальша спеціалізація медичної допомоги сприяла відкриттю в 1976 р. кардіологічного відділення, впровадженню методик функціональної діагностики для подання невідкладної допомоги при гострій ішемічній хворобі серця, розробці програм реабілітації кардіологічних хворих.

У 1977 р. розпочав роботу перший в Одесі кабінет гіпербаричної оксигенації у складі відділення реанімації та інтенсивної терапії, вперше введено в практику методику вимірювання дози гіпербаричного кисню для реанімації потерпілих від чадного газу.

Організація першого на Півдні України відділення судинної хірургії у 1975 р. пов'язана з впровадженням нових реконструктивних технологій під час ургентного лікування оклюзії артерій (операції типу Пальма, Лінтона, Х'юстні, корекція клапанного апарату венозних судин). Відділення стало базою для впровадження мікрохірургічних технологій.

Державна стратегія розвитку високоспеціалізованої медичної допомоги обумовила будівництво нової бази для обласної лікарні на території Суворівського району Одеси. Відкриття цієї бази відбулось у 1983 р.

Сьогодні Обласна клінічна лікарня є найпотужнішим лікувально-профілактичним закладом високоспеціалізованої медичної допомоги в Одеській області.

В обласній лікарні організовані структурні підрозділи для подання комплексної консультативно-діагностичної, стаціонарної, планової та ургентної медичної допомоги мешканцям Одеського регіону.

Вперше в Україні до складу Обласної клінічної лікарні увійшли структури для подання допомоги жінкам із вагітністю високого ступеня ризику, у тому числі з наявністю екстрагенітальної патології. З 2006 р. на базі акушерсько-гінекологічних підрозділів створено Обласний перинатальний центр, який є клінічною базою кафедри акушерства і гінекології Одеського державного медичного університету.

Перинатальний центр забезпечує нагляд за перебігом вагітності та розродженням вагітних дуже високого ступеня акушерського ризику, із тяжкою екстрагенітальною патологією, подання спеціалізованої допомоги гінекологічним хворим, новонародженим із малою масою тіла, із тяжкими формами захворювань або будь-якими порушеннями життєвих функцій.

На базі відділення гемоділізу організовано Центр транс-

плантації нирки, проведена 101 трансплантація. Результати операцій відповідають світовим стандартам: 10-річна виживаність трансплантата становить 34 %, 5-річна — 78 %. У 2005 р. впроваджена методика перитонеального діалізу. Під опікою Обласної лікарні у 2008 р. почали роботу два міжрайонних центри гемодіалізу на території Одеської області (Ізмаїл, Котовськ).

Подальшого розвитку набула високоспеціалізована хірургічна допомога. Разом із кафедрою хірургії вперше в Україні у 1982 р. апробовані методики фотокоагуляції гастродуоденальних виразок, лазерна фотодеструкція пухлин із реканалізацією бронхів, трахеї, стравоходу, кишкового тракту. У 1993 р. виконані перші лапароскопічні холецистектомія й операції на жовчних протоках. З подальшим розвитком ендоскопічних і лапароскопічних операцій у лікарні в 2007 р. створено відділення інвазивних методів діагностики та лікування.

На виконання державної програми запобігання серцево-судинним захворюванням та їх лікування у 2007 р. на базі Обласної лікарні разом із кафедрою терапії Одеського державного медичного університету створено Регіональний центр кардіохірургії. До складу Центру увійшли спеціалізовані структури лікарні: відділення гострої ішемічної хвороби серця, лабораторія електрофізіологічних досліджень, відділення ангіорентгенодіагностики, сучасно обладнані відділення спеціалізованої інтенсивної терапії, операційний блок, кабінети функціональної й ультразвукової діагностики, консультативно-діагностичні кабінети обласної поліклініки.

За нетривалий період існування у кардіохірургічному Центрі проведено 20 операцій аортокоронарного шунтування, 150 оперативних втручань при порушеннях серцевого ритму,

717 коронарографій, 138 ангіодилатацій зі стентуванням коронарних артерій, імплантовано 274 електрокардіостимулятори.

За 2006–2007 роки Обласна лікарня суттєво поновила діагностичну базу. Створено кабінети магніторезонансної та комп'ютерної рентгенографії, почала роботу одна з перших в Україні лабораторія на основі ланцюгово-полімеразної реакції, кабінети УЗ-діагностики оснащені сучасними апаратами світового рівня, операційні — ендоскопічним хірургічним обладнанням.

За останні роки показники роботи Обласної клінічної лікарні мають виражену тенденцію до інтенсифікації лікувально-діагностичного процесу (таблиця).

Перспективи розвитку високоспеціалізованої медичної допомоги в Обласній клінічній лікарні пов'язані з ефективним використанням кадрового та матеріально-технічного ресурсу, створення центрів для лікування соціально значущих захворювань у регіоні, підвищення якості медичної допомоги на основі сучасних стандартів, розвиток інформаційно-дистанційних технологій, модернізація діагностичних систем і базових споруд лікарні, підвищення фахового статусу лікарів і середнього медичного персоналу. На наступні 10 років планується виконання Державних програм («Запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань на 2006–2010 роки», «Репродуктивне здоров'я», «Трансплантація органів та тканин» та ін.). Ці завдання можна виконати за умови тісної взаємодії Одеської обласної клінічної лікарні та науково-технічної бази кафедр Одеського державного медичного університету.

Високий рівень медичної допомоги забезпечується безпосередньою співпрацею з кафедрами Одеського державного медичного університету. На ба-

Показники роботи Одеської обласної клінічної лікарні

Показники	1949	1990	2003	2004	2005	2006	2007	По Україні, 2006
Ліжковий фонд (кількість ліжок)	1060	1120	990	980	950	970	970	20 789
Кількість хворих	18 046	25 543	30 823	31 427	33 671	34 086	35 692	
Середня зайнятість ліжка за рік, дні		335,40	352,40	344,01	345,70	353,65	351,47	343,02
Середня тривалість перебування хворого, ліжко-дні	22,40	15,10	11,00	10,57	9,80	9,82	9,44	11,45
Ліжкообіг		22,30	33,15	34,80	35,26	36,01	37,23	29,95
Летальність, %		1,80	1,50	1,49	1,35	1,25	1,14	1,16
Кількість операцій		7584	12 191	12 183	13 553	13 795	14 128	286 291
Хірургічна активність, %		58,40	67,70	70,42	71,86	71,76	71,30	
Післяопераційна летальність, %		1,90	1,10	0,99	0,84	0,78	0,74	0,99

зі лікарні розташовані 7 кафедр, а саме:

— кафедра акушерства та гінекології № 1 (акад. АМН України В. М. Запорожан);

— кафедра анестезіології та інтенсивної терапії (проф. П. М. Чуєв);

— кафедра внутрішньої медицини № 1 із курсом серцево-судинної патології (проф. Ю. І. Карпенко);

— кафедра хірургії № 1 (проф. В. В. Грубнік);

— кафедра урології і нефрології (проф. М. І. Ухаль);

— кафедра нейрохірургії з циклом неврології (проф. А. С. Сон);

— кафедра оториноларингології (проф. С. М. Пухлік).

На цій же базі розміщуються кілька циклів кафедр, зокрема ортопедії та травматології, пульмонології, внутрішньої медицини № 3 та ін.

Головними лікарями Одеської обласної лікарні у свій час працювали досвідчені організатори охорони здоров'я нашого регіону: Е. М. Ланда (1948–1949), А. О. Теслик (1949), С. П.

Бойко (1950–1952), І. П. Пелявський (1952–1954), К. С. Терновий (1954–1970), М. А. Йожиця (1970–1981), В. П. Гоголенко (1981–2001), Н. Ф. Гоженко (2001–2005).

Із серпня 2005 р. Обласну клінічну лікарню очолює канд. мед. наук, доц. С. В. Калинчук.

Сьогодні триває процес реорганізації структури Обласної клінічної лікарні з метою оптимізації її діяльності для забезпечення населення Півдня України високоспеціалізованою якісною медичною допомогою.

УДК 614.876:616-066

В. С. Лапай, В. О. Полясний, М. Р. Баязітов, С. П. Стрільцова

МЕДИЧНА ДОПОМОГА: ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

Одеський державний медичний університет,
Одеська обласна клінічна лікарня

Реформування системи медичної допомоги в Україні передбачає вирішення такого важливого питання, як забезпечення населення гарантованим обсягом медичної допомоги [1]. Однією з найважливіших ланок загальної системи подання гарантованої медичної допомоги є лікувальні заклади обласного та регіонального рівнів.

Сьогодні Одеська обласна клінічна лікарня (ООКЛ*) за своїми кількісними характеристика-

ми — кількістю ліжок, спектром подання медичних послуг — належить до найпотужніших медичних закладів України. Зокрема, загальна кількість ліжок, за станом на перше квітня 2008 р., становить 980.

Як багатопрофільний лікувальний заклад, ООКЛ потребує багатофакторного аналізу своєї діяльності для оцінки перспективи розвитку. Прогнозування розвитку відповідної спеціалізації ліжкового фонду лікарні проводиться на базі розробленої моделі з урахуванням особливостей регіональної системи охорони здоров'я й відпо-

*Сайт ООКЛ: <http://www.mednet.odessa.ua/index.php?p=ruk&l=>

